

INFORMACE O CHARTĚ 77

ročník dvacátý (1989) - č.17

uzávěrka dne 19.9.1989

Dokumenty Charty 77 56 89 K otázce německých uprchlíků	2
77 57 89 Ke školské a vzdělávací problematice	2
Příloha: Školský a vzdělávací systém	3
77 58 89 Setkání s francouzskou ministryně	4
77 59 89 Předání funkce mluvčího	4
 Sdělení VONS č.1065 (V. Veselský seznámen s výsledky vyšetřování)	5
1066 (Jan Šubrt podmíněně propuštěn z výkonu trestu)	5
1067 (Antonín Petrásek trestně stíhán)	6
1068 (Trestní stíhání Jana Krále zastaveno)	6
1069 (Jiří Boháč v psychiatrické léčebně)	6
1070 (K nové vlně policejních a justičních represí)	7
1071 (Životopisy stíhaných slovenských aktivistů)	7
1072 (Východočeským aktivistům uloženy pokuty)	9
1073 (Miroslav Mareček trestně stíhán)	9
1074 (Jiří Štencl trestně stíhán)	9
1075 (Domovní prohlídka v bytě Petra Uhla)	10
1076 (Tr. stíhání proti bratrům Huškovým zastaveno)	10
 Postupy za patřici Několik věz pekračují	10
Aktivisté FIDESZ odsouzeni	11
Zahraniční ohlasy na represe v Československu	12
Setkání se zahraničními představiteli, dopis C.D.Powella	13
 Krátké správy	
Represe proti běhu za politické vězne	14
Manifestace na pásce soně	15
Věznům hrenic v Československu	15
Hauti za menšinu	16
Vladan Kočí a Šeša Vendra ve vězení	16
František Stárek v NVU Horní Slavkov	17
Roman Rákosník v ilegalitě	17
Solidarita s vězněnými slovenskými občany	17
Dva setkání v Brně	18
Represe v Lipsku	18
Zadržení Stanislava Pence	19
Trestní oznámení Petra Uhla	19
Kozhovor s Jiřím Hájkem	19
 Informace o Chartě 77 vydává nezávislá redakční skupina signatářů Charty 77	
Barbora Chremy, Poděl 2762, 276 01 Mělník 1	
Pavla Paloušová, Na Kampě 8, 118 00 Praha 1	
Petr Uhl, Anglická 6, 120 00 Praha 2	

Informace o Chartě 77 vycházejí jednou za 14 dní. Jsou periodickou tiskovinou, nezávislou jak na státní moci, tak i na Chartě 77. Uzce spolupracují s mluvčími Charty 77 a zveřejňují v plném rozsahu všechny dokumenty Charty 77, jakož i všechna sdělení VONS. Náklady na výrobu a distribuci jsou hrazeny a dobrovolných příspěvků z domova i ciziny. Signatářům a aktivním steupencům Charty 77 v Československu se Infoch poskytuje podle technických možností, a to zdarma. V případě výroby a distribuce Infochu, které jsou nezávislé na naší redakci, jsou náklady na jeden výtisk i s poštovním 10 Kčs.

Přetiskování či jiné přehrávání textů zveřejněných Infoch je možné jen s uvedením pramenu. Bez uvedení pramene je možno přebírat dokumenty Charty 77, sdělení VONS, patice, otevřené dopisy, fejetony, jakož i texty, z jejichž charakteru či uvedení je zřejmé, že nebyly pečány pro Infoch.

Charta 77 | 56 | 89

V Praze 14.9.1989

K otázce východoněmeckých uchýlků

Od konce července letosního roku se začali východoněmečtí občané uchýlovat na půdu zastupitelských úřadů Spolkové republiky Německa v NDR, Nádaru a Československu. Spolehlali na to, že si tímto způsobem vymhou vystěhování na Západ. Z právního hlediska došlo k patové situaci, neboť zmíněné ženě podle svých zákonných pravil cestu neakceptují, ale zdroveň respektují výslovnou plnu zastupitelství východoněmeckého státu. Dotyčným občanům NDR může po opuštění zastupitelských úřadů být až dvouletý trest odňati svobody. Zdůstávají tedy na místě v nouzových podmírkách, ale zároveň tak blokují normální funkci zastupitelství. Právě z těchto dvojích ohledů, humanitárního i praktického, byly v současných zájmech zahájeny kroky k obousměrné přijatelnému řešení.

Na velvyslanectví Spolkové republiky Německa v Praze bylo počátkem září již 350 občanů NDR, z toho 90 dětí. Část z nich alespoň po dohodě s východoněmeckým právníkem, který přislibil, že uprchlíci nebudu trestně stíháni, prostor velvyslanectví v úterý 12.9. t.r. opustila, nicméně asi 150 občanů se rozhodlo na zastupitelství zůstat. Jejich ubytování ve stanoch a ačkoli jim československá strana zajistuje dodávky energie, vody i potravin, z pochopitelných důvodů zde schází dobrá lékařská péče, školní výuka a ani hygienické poměry nevyhovují. Vláda Spolkové republiky Německa se proto nedávno ochrátila na českou vládu, aby vyjednala podnuty, za jakých by bylo možné problém vyřešit, avšak nesetkala se s konstruktivní odpovědí. Vzhledem k tomu, že je nedále neúnosné prodlužovat tento nenormální stav, žádáme vládu ČSSR, aby přijala taková konkrétní opatření, která by napomohla k jeho řešení.

Podle našeho názoru existuje jediná dvě možná východiska ze vzniklé situace - buď s odvoláním na dokumenty KBSU neprodleně možností všechn východoněmeckým občanům, kteří se dosud zdržují na zastupitelství, vystěhování do Spolkové republiky Německa, jak to nedávno učinila i maďarská vláda, anebo situaci řešit zlepšeně dočasné a v souladu s humanitárními zásadami, jak je to ve světě běžné zvykem. Takovýto postup by mohl zabezpečit např. Nezapládoucí červený kříž, což je předpokládá poskytnutí potřebných prostor, do nichž by se mohli uchýlit východoněmečtí občané, dosud pobývající na velvyslanectví. Tento vstřícný krok z československé strany by jim jednak zajistil lékařskou péči a výuku dětí, jednak by uvolnil prostor zastupitelství pro jeho normální funkci.

Považujeme za nepochybně zdůraznit, že zmíněnou nenormálnost vyvolává především současná politická situace v NDR. Zklesaná může dojít na reformní vývoj a nejisté možnosti dalšího vystěhování způsobují spontánní a často nedomyšlené reakce občanů. Myslíme si, že nejlepší prevenci takovýchto problematických forem protestu a prosazování nezadatelných práv by v tento případě bylo nastolení skutečné demokratických poměrů v NDR. Současné situaci občanů NDR na zastupitelství SRN v Praze je však, podle našeho názoru, třeba urychleně řešit zde, a to především s humanitárním ohledem.

Tomas Hradilek
mluvčí Charty 77

Dana Němcová
mluvčí Charty 77

Sáša Vondrá
mluvčí Charty 77

Adresováno vládě ČSSR, na vědomí sdělovacím prostředkům

*

Charta 77 | 57 | 89

V Praze 14.9.1989

K školství a vzdělávací problematice

Adresováno Federálnímu shromáždění ČSSR, Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy, Učitelským novinám

Charta 77 jako společenská iniciativy se prakticky již od doby svého vzniku zabývala závažnou problematikou školství, výchovy a vzdělávání. V současných dnech je problematika přestavby školství a vzdělávacího systému u nás věnován velký prostor v denním riziku. V nichém se nejsou podněty a připravovanými záměry kryjí, což vítáme, v podstatném se však nadále rozecházejí. Ten podstatný rozdíl v přistupu ke vzděláni a výchově spadávající nadále především v ideologickém a muzicálně funkčním pojetí hodnot, utvářejících osobnost. Ze zájednických, ale i praktických hledisek je zapotřebí trvat na to nejotevřenějším, nezamipulovaném

prostředku pro tučné sféry naší hudebnosti, která bude o to dělajícíjí, když bude svobodnější. Svobodný, tvůrivý a iniciativní duch nemáte být vyprodukovaný, ale utváří se opět jen v podmínkách svobodného blečání, tázání a náležání. Je pravdu, že pouze občan, který náleží svou vlastní cestu, může plně projevit svou vlastní odpovědnost a tvůrivosť, ať už na poli práce rukou nebo myslí.

Utvářející se osobnosti, má-li být prospěšná lidem a občanskému spoolečenství, nemáte být od prvních roků jejího života vše plně naplánováno a předepsáno. Takovýto přístup vede mládež buď k pasivitě a podřízenosti, rezignaci a oportunitismu, anebo ke vzdouře. Nádří z těchto postojů nevytváří dobrý předpoklad osobné uspokojivého, plného a iniciativního občanství, na kterém společná všeobecná a skutečná roškvět společnosti a její vzdělenosti a kultury. Svařující, zařizující a zákazující systém vzdálávání a výchovy, vystupňovaný v současné době v demokratizací represe vůči mladým lidem projevujícím kritické postoje, je tím nejhorským přístupem k dané problematice a špatným vkladem pro budoucnost.

Ka klidné úvaze předkládána text z prostředí Charty 77, který mezi dalšími obhájela jako odpověď na výzvu k otevřené diskusi na dané téma.

Tomas Hradilek
mluvčí Charty 77

Dana Růžcová
mluvčí Charty 77

Eva Vondráčková
mluvčí Charty 77

Příloha: Školský a vzdělávací systém

Československý školský a vzdělávací systém je výsledkem minulého i současného kulturního klimatu naší země. Obsahuje v sobě také ambice našich obou národních kultur na roli ve střavnatelném mezinárodním prostředí.

Školský a vzdělávací systém zděděný I. republikou po rozpadu Rakousko-Uherska a modifikovaný v prvních letech naší samostatné republiky vykázal - přes mnohá omezení - pozoruhodnou využitelnost svých dvou neoddělitelných stránek, humanitní zodpovědností a profesionální úrovňou.

Prvý z obou atributů sahá až ke Komenského světové zakladatelství činnosti a vrcholí Masarykovou filozofií humanismu. Druhý navazoval na obrozenecký emancipační proud a výrazně se podílel na rozvoji technického umu hlavně v české národě. Vyvrcholil naším přiblížením se k světově nejvyspělejším zemím ve třicátých letech.

Současný školský a vzdělávací systém dovedl do krajnosti dvě všecky texty, vnučené mu po roce 1948. Systém jednotné školy, který byl ve svých počátcích a zámcích m. motivován jednotným možnostmi přístupu ke vzdělání pro všechny, ale stál se základem uniformity a těžkými následky pro všechny zúčastněné. Pedagogickým účelům, z nichž je nejvíce zdůrazňována příprava na povolání a oddanost ideologii.

Současný školský a vzdělávací systém tak, jak v současnosti funguje vesměs

- zahrnuje přes 90% předškolních dětí do výchovného a vzdělávacího mechanismu
- ponechává povinnou školní dochádku ve věku od 6 do 16 let pro veškerou mládež
- učební obory, střední odborné školy a gymnázia poskytují částečné vzdělání prakticky veškeré mládeži
- rozšířil absolutní i relativní počet absolventů univerzit a vysokých škol a různost jejich zaměření
- zavedl a rozšířil postgraduální formy vzdělávání
- vyněnil výsoko humanitní cíle celistvosti individua za řadu praktických účelů
- výlučným zavedením ateistické komunistické ideologie rozštěplil působení školy a rodiny a zasekal právě základy dvojí morálky
- potlačil nezastupitelnou osobitost učitele a nahradil ji vykonavatelství osnov
- velmi talentovaným žákům a studentům stížil něco znenozněl potřebu rozvoj jejich talentu, stejně jako předběžně nebo skutečně vyloučil špičkové učitele ve všech arupnálních školách
- zaostal v materiálně-technickém vybavení za vyspělymi zeměmi.

Paradoxně ke svým zámcům se jednotný systém školské a vzdělávací soustavy po celých 40 let více a více vynikal z jednodušším ideologickým představováním. Pedagogická a životní praxe si vynutily výjimky od listupně základní školy až po vzdělání nejvyšší. Existence svěldátných škol, výrovnávacích čísel na základních

školách, vybrané střední školy se sportovním, matematickým, jazykovým nebo přírodovědným zaměřením, zvláštní statut hudebních konzervatoří, Vysoká škola politická UV KSČ, mezinárodní Vysoká škola politická v Moskvě, nejvyšší vojenství studium v SSSR atd. dokládají, že likvidace různých vzdělávacích modelů (např. církevních škol), nebyla sázečitostí metodologickou, ale mocenskou.

Pavedomě ke zdůrazňování kvality přípravy na povolání se účinnost současného vzdělávacího systému příkazně smítl; Československý podíl na světově významných vynálezcích a objevitele paklesl. Technické zastavávání za světovými říčkami se dynamicky zrychluje. Frekvence školských reform působí dojem bezradnosti. Jistou nedůvěru ve schopnosti školského systému vyvolává fakt, že již třetí generace nejvyšších představitelů našeho státu a komunistické strany nevlastní plný a spisový projev v mateřském jazyce.

Logickým důsledky násorové autoritarismu monopolizace v místě, které je svou podstatou a posláním místem dialogu, je také výrazné snížení výchovného vlivu. Růst kriminality mládeže na straně jedné a hledání pravdy příklonem k náboženství na straně druhé spoluuvádčí výchovný systém z těžkých osýl. Jedním z významných důvodů feminizace školství je menší ochota mužů nastoupit od osobnostního pojetí výchovy.

Model jednotného, profesně vyzpělého a výchovně účinného školského a vzdělávacího systému neexistuje. Existují však cesty k významnému zlepšování decentralizovanou různorodosti forem. V základním školství např. možnost rychlejšího postupu pro velmi schopné žáky, svobodnou volbou druhého jazyka místo povinné ruštiny, větším vlivem rodičů na charakter a profil té, které základní školy. Volnější prostupnost středních škol tak, aby vědecká rada skutečně rozhodovala o zásadních otázkách školy a svobodně volila akademické funkcionáře. Je životně neobytná čidlem neomezená mezinárodní spolupráce škol i jednotlivých osobnosti stejně jako rozšířejší možnosti mezinárodního studia na základě konkurenční přijímací univerzity. Přijímaní na vysoké školy pouze podle prokázaných schopností. Budování přirozených návaznosti na postgraduální formy studia prakticky u všech oborů alespoň tak, jak je tomu již v současnosti u medicíny.

K celistvosti a štěsti individua patří rozevří náboženských, uměleckých, filozofických a vědeckých forem pozdívání celého světa. Vzdělávací a výchovný systém má hledat nejlepší cesty k jejich zprostředkování.

Charta 77/58/89

V Praze 13.9.1989

Setkání s francouzskou ministryní

V těchto dnech je na oficiální návštěvě v Československu členka francouzské vlády, ministryně - zámočníkyně při ministru zahraničních věcí, paní Edwige Aviceová. V resortu ministerstva zahraničních věcí je pověřena mj. problematikou zachovávání lidských práv ve světě a v této souvislosti rovněž jednala během svého pobytu v Praze s čs. ministrem zahraničí Johannesem. Dne 14.9.1989 uspořádal francouzský velvyslanec Jacques Bonnard a chotí v Buquojském paláci k poctě francouzské ministryně večeři, na niž byli pozváni zástupci čs. nezávislých iniciativ. Přítomní byli mluvčí Charty 77 Saša Vondra s chotí, Jiří Hájek, Jaroslav Jirů, manželé Kaplanovi a Petr Uhřík. Večeře se zúčastnili rovněž členové ministrynina doprovodu a pracovníci francouzského velvyslanectví. V příspěvcích pronesených Edwige Aviceovou a Jiřím Hájkem byl zdůrazněn oboustranný zájem na rozšíření čs.-francouzských styků a význam mezinárodní spolupráce pro rozvoj demokracie a pro zachovávání lidských práv v Československu.

Tonda Hradilek
mluvčí Charty 77

Dana Němcová
mluvčí Charty 77

Sáša Vondra
mluvčí Charty 77

*

Charta 77/59/89

Předání funkce mluvčího

V Praze 18.9.1989

Dne 18.9.1989 na základě rozhodnutí obvodního soudu pro Prahu 2 nastoupil mluvčí Charty 77 Saša Vondra výkon trestu odňtí svobody v trvání 52 dnů. Po

dohodě s Tomášem Kradilekem a Danou Nádečovou předal Saša Vondra na tuto dobu
veřejnosti odpovědnost zástupce Charty 77 Václavu Havlovi.

Václav Havl
mluvčí Charty 77
(mluvčí Charty 77 Saša Vondra je t.č. ve vězení)

Tomáš Kradilek
mluvčí Charty 77

Dana Nádečová
mluvčí Charty 77

Stálení Výboru na obranu nezávazlivých stíhaných, který je členem pro lidého
práva a členem Mezinárodní Federace pro lidská práva (FIDP)

Všechna stálení VONS jsou zasílána Federálnímu shromáždění. Jména a adresy členů
VONS jsme uveřejnili ve sdělení č.860:
sdělení č.1065 (Vladimír Veselský seznámen s výsledky vyšetřování)

Jak jsme již uvedli (viz sdělení VONS č.964, 1005 a 1061), je od 21.8.1989
ve vazbě jako obviněný z trestného činu útoku na veřejného činitele podle §155/1a
čr.z. Vladimír Veselský, třicítadvacetiletý členík z Brna, zakládající člen Moravské
mládeže. Tohoto trestného činu se mohl dopustit tím, že fyzicky zátočil na tři
příslušníky VB při zákuoru, který proti němu prováděli. Vladimír Veselský byl
21. srpna před 18.hodinou v Orlí ulici v Brně, kde měla probíhat pietní vzpomínka
na Stanislava Velehradce z Koválovců, který zde byl ve věku 28 let zařazen
při demonstracích v r.1969. Pod záminkou, že prý Vladimír Veselský má poškozený
občanský průkaz, vysvětlil ho příslušníci VB, aby je následoval do služebního vozu.
Když to V. Veselský odmítl, vtáhl ho do průjezdu blízkého domu, zavřeli vrata
a jeden z nich se postavil před ně, aby zabránil občanům ve vstupu do domu. Z
domu se ozvalo sypání rozbitého skla a po chvíli vyšli tři příslušníci VB s
Vladimírem Veselským, který byl zrenen na blesk, odvedli ho do vozu a odjeli
s ním. Legenda, že tyto tři uniformované příslušníky V. Veselský v domě fyzicky
napadli - jeden z nich se prý přitom zranil o sklo výlohy, kterou údaječně rozbil
Vladimír Veselský při útoku na příslušníky VB - je zcela nevárohodná. Vladimíru
Veselskému tedy hrozí trest odnětí svobody do tří let. Od svého zadržení držel
hládovku, a protože se jeho zdravotní stav zhoršil, byl 29.srpna převezen do
vězeňské nemocnice v Praze na Peckách. Zde byl uměle využíván v souladu s
ustanovením podle §23 Č.zákona o péči a zdraví lidu, tj. byl na něm proveden
zákuor bez jeho souhlasu, neboť "vzhledem ke zdravotnímu stavu nemocného nebylo
možné s jeho souhlasem vyjádat"; Vladimír Veselský byl totíž v bezvědomí. Dne
4.září 1989 byl ve vězeňské nemocnici opolu se svým obhájcem JUDr. Jiřím Machourkem
seznámen s výsledky vyšetřování. Obhájce mu radil, aby hládovku skončil, čemuž
se V. Veselský zdál být nakloněn. K hládání lícení by mohlo dojít již v druhé
polovině září.

V Praze 4.9.1989

*

Sdělení č.1066 (Jan Šubrt podmíněně propuštěn z výkonu trestu)

Dne 5.9.1989 projednal vojenský obvodový soud v Praze, jehož senát zasedal
v NVÚ Oráčov, žádatel Jana Šubrta o podmíněně propuštění z výkonu trestu. Soud
rozhodl, že zbytek trestu v trvání šest měsíců a dvacet tři dní se podmíněně
odekládá na zkušební dobu dvou let. Jedenadvacetiletý Jan Šubrt z Horní Sytové,
okr. Semily odepřal ležáckého roku nastoupit základní vojenskou službu z důvodu
náboženského přesvědčení, když se předtím snažil nastoupit zaměstnání horníka
v ostravsko-karvinském revíru; desetiletý závazek k tomuto zaměstnání je totíž
jedinou možností, jak se vyhnout vojenské službě. Za odepření vojenské služby
byl odsouzen k šestnácti měsícům odnětí svobody, z nichž více než devět výkonci.
Jan Šubrt se po svém propuštění vyjádřil, že úřady jsou nyní nakloněny řešení,
o něž ujíval jíž vloni, a že pravděpodobně bude moci na dobu let do dolu
nastoupit.

V Praze 5.9.1989

*

Sdělení č.1067 (Antonín Petrásek trestně stíhan)

Jak jsme již informovali, v souvislosti se shromažďováním podpisů pod petici Několik vět byla dne 20.8.1989 provedena domovní prohlídka u RNDr. Antonína Petráska v Bořeticích 187, okr. Břeclav, kde bydlí společně se svou matkou, a v jeho přechodném bydlišti v Brně-Vinohradech, Blatnická 2. (viz naše sdělení č.1054). Domovní prohlídku nařídil v rámci objasňování přečinu proti veřejnému pořádku u Jr. Strojník a OS SNB v Břeclavi. Prohlídku provedli příslušníci SNB upor. Čípere, upor. Fabián a ppov. Kerec. Odhalili asi pedesát položek - mj. několik kopii petice Několik vět, náboženskou i politickou literaturu a dvacet magnetofonových kaset. Dne 21. srpna byl RNDr. Petrásek, nar. 8.10.1955, programátor výpočetního střediska ČSD v Brně vzat krajským prokurátorem Pavlem Indrou do vazby. Jeho jednání je kvalifikováno jako trestný čin pobuřování podle §100 Ia tr.z. V souvislosti s jeho trestním stíháním probíhá v Bořeticích i jinde mnoho výslechů signatářů Několika vět.

Trestní stíhání A. Petráska je zatím nejtvrdším z portfóliu zahájených v srpnu vyšetřovacími orgány SNB proti čs. občanům, kteří rozšířovali petici Několik vět a shromažďovali pod ní podpisy.

V Praze 10.9.1989

*

Sdělení č.1068 (Trestní stíhání Jana Krále zastaveno)

Městský prokurátor v Ostravě JUDr. Zdeněk Šára zastavil dne 18.8.1989 trestní stíhání proti Janu Královi, nar. 21.12.1967, dělníku Státního důvodu v Ostravě, bytem Ostrava-Kunčičky, Výhradní 16, pro tr.činu útku na státní orgány a orgány společenské organizace podle §134/2 tr.z. a schvalování tr.činu podle §165/1 tr.z. Měl se jich dopustit tím, že "dne 3.3.1989 v čopeckých hodinách v Ostravě i v prostoru mléčné jídelny na náměstí Lidových milicí zorganizoval počapadní celku čtyř petic za propuštění Václava Havla, Lihuše Kálhánové, Vlasty Chrapostové a dalších z vazby" (viz sdělení č.1019).

V odůvodnění prokurátorova rozhodnutí se uvádí, že kdo svědkyně, prodavaček z jídelny, shodně vypovídá, že si něčeho pro nával práce nevšímla. Dalších dvacet svědků odmítlo výpověď, pouze jeden svědek uvedl, že obviněný žádal různé osoby, "aby podepsaly listinu vyjadřující nesouhlas s rozsudkem ze dne 22.2.1989 nad Janou Petrovou a dalšími osobami, návrh na Nobelovu cenu míru pro V. Havla apod."

Některý prokurátor konstatuje, "že v stíhané tr.čině nebylo prokázáno, že by obviněný byl autorem uvedených písmačností, ani že je rozšířil, tj. dal k dispozici jiným osobám, kdy by se mohlo jednat o jednání pedofilé, jaké je rozdávání letáků apod. Než je písmačnost není svou formou tiskovinou, ale pouhým strojopisem, kdy žádána ze čtyř písmačností, založených ve spise, neobsahuje ani hrubou urážku ani ponuku. Pouhé vyjádření nesouhlasu s konkrétním rozhodnutím státního orgánu proto nezakládá trestní odpovědnost písatele pro stíhané tr.činy."

Snad se toto rozhodnutí stane precedensem i v jiných podobných každách.

V Praze 10.9.1989

*

Sdělení č.1069 (Jiří Boháč v psychiatrické léčebně)

Jiří Boháč, nar. 8.2.1953, dělník VCHZ Šentík, bytem Chrzenice 56, 533 53 Pardubice, byl obviněn z tr.činu útku na veřejném činitele podle §156/2 tr.z., jehož se měl dopustit v neformálním rozhovoru s příslušníkem VB. Károvaný byl na základě návrhu vyšetřovatele obratské prokuratury v Pardubicích-Kautenské ujetého usnesením prokurátora Arnošta Hofmana z 16.8.1989 v psychiatrické léčebně v Havlíčkově Brodě. Proti tomuto učesení podal Jiří Boháč stížnost, kterou okresní soud zamítl.

Jiří Boháč se vrátil v březnu t.r. z vězení, kde strávil dva a půl roku za tr.činu pobuřování, jehož se měl dopustit tím, že "hrubými výroky a dalším jednáním vyvolával na pracovišti nepřátelské nálady vůči zřízení" (viz naše sdělení č.600, 608 a 1050). Kromě trestu odnětí svobody byl rovněž odnezen k následnému ochrazenému dohledu v trvání jednoho roku. Dne 14. srpna odmítl vpustit příslušníka VB do svého bytu s odůvodněním, že ochránec dokádá jako takový pokládá.

protiústavní. V rozhovoru s příslušníkem VB se Jiří Boháč vyjadřoval především k otáce dodržování lidských práv v Československu. Po tomto rozhovoru, t.j. 15. srpna, se Jiří Boháč v rámci své povinnosti normálně hlásil a orgán pověřený dokladem mu nic nevytkl. Teprve následující den byl obviněn.

V případě odsouzení bude Jiřímu Boháčovi trest odňat svobody až do jednoho roku.

V Praze 10.9.1969

*

Edělení č. 1070 (K nové vlně policejních a justičních represí)

V posledních dnech měsících, napočítáme-li pouhé výslechy, verování, šikanování a administrativní zátahy, bylo několik set čs. občanů za svou nezávislou aktivitu vystaveno vážným policejním zásehům, t.j. domovním prohlídkám, zadržení na osmačtyřicet hodin, často opakováním a proti vězničné z nich bude pravděpodobně vedeno trestní řízení. Jde hlavně o účastníky pokojných vystoupení k 21. srpnu a o ty, kdo rozšířovali petici Několik vět nebo pod ní sbírali podpisy.

Pokud jde o ty, kteří byli v této souvislosti obviněni z trestních činů nebo vztati do vazby, je jejich situace sice nezáviděná, nicméně informačně i právně jasná. Určitě vězničné však bylo sděleno jen to, že jsou podezřelí z předčin proti veřejnému pořádku, a že se v jejich věci provádí objasňování. Další postižení se mohou eventuálně obávat, že je řízení proti nim vedeno bez jejich vědomí. V několika případech již toto řízení značně pokročilo: byly vydány trestní příkazy, podány návrhy na potrestání, nebo proběhlo klavní líčení před soudem prvního stupně. O jednotlivých případech postupně informujeme.

Protože veřejnost je o podrobnostech předčinového řízení nimořádně špatně informována, což platí buď i o odbornících, neboť zákon o předčinech veník později než trestní rád, mnohá pravidla tohoto řízení je proto třeba vyuvozovat jen z analogie. Proto pokládáme za nutné zopakovat a doplnit základní poučení k problémům tohoto řízení (viz následující edělení č. 802).

Především není nutno informaci o podezření z předčinu brát příliš tragicky. Jenak se během objasňování často ukáže, že údajně závadná jednání je nutno posuzovat jako pouhý přestupek nebo že je vůbec nezávadné. Jednak orgány SNS s oblibou pokryvají nezákonitá zadržení občanů nějakým podezřením, které se podivuhodně rosplyně v okamžiku jejich propuštění. Naopak však zákon ani užívání praxe nevylučuje možnost, že se postižený dozvíd o tom, že je proti němu vedeno trestní řízení pro předčin až při doručení trestního příkazu nebo předvolání k klavnímu líčení.

V řízení o předčinech může samosoudce (se souhlasem prokurátora, a to i co do druhu a výměry trestu) vydat bez konání klavářského líčení trestní příkaz, jestliže se pachatel k činu plně doznal nebo jestliže jej z něj na základě vlastního pozorování (nikoli tedy např. analýzou pořízené fotodokumentace) usvědčuje příslušný orgán. Bez ohledu na trestní zákon za daný předčin může být trestním příkazem uložen trest odňati svobody jen do dvou měsíců a peněžitý trest jen do 5 000 Kčs. Potrestaný může podat do osmi dnů po doručení odpov. (jiné se trestní příkaz automaticky ruší a nastupuje rádné dvoustupňové soudní řízení o předčinu). Podání odpovědi všeobecne doporučujeme, neboť v žádném případě nemůže zhoršit procesní postavení obžalovaného: samosoudce totiž podle zákona nemůže uložit přísnější trest než v původním trestním příkazu. Neméně všeobecne doporučujeme, aby se všichni postižení z posledních měsíců obraceli na naš výbor: můžeme jim pomoci všemi možnými způsoby, především však tím, že současný nervózní režim si před zraky veřejnosti nedovolí ani zlomek tebe, co by jinak s chutí provozoval skrytě.

V Praze 13.9.1969

*

Edělení č. 1071 (Životopisy středních slovenských aktivistů)

JUDr. Ján Černogurek, nar. 1.1.1944 v Bratislavě v rodině Pavla Černogurekého, významného slovenského katolického politika. Až do maturity studoval v Bratislavě, právnická studia pak absolvoval na UK v Praze. Jako církevní představitel

v Bratislavě až do r.1981, kdy byl z advokacie vyloučen. Poté pracoval jako podnikový právnik až do r.1987. Od té doby je bez pracovního pověru. Jako právník, až obaven možnosti obhajovat ve vězech kretníků, zastupoval v minulých letech řadu lidí pracovně náboj jinak perzekuovaných. Ján Černogurský je členem Československého výboru a iniciativy sociální obrany, kterou zastupuje v nadávno založené skupině pro svobodu cestování. Je jedním ze tří československých mluvčích Polško-čes.solidarity a podílí se na práci Charty 77 a kolektivu jejich mluvčích. Patří k zakladatelům Rauti za občanskou svobodu a je členem jeho koordinátorského výboru. Je rovněž vydavatelem samizdatového časopisu Bratislavské listy. Všeobecně je uznáván jako jeden z vedoucích aktivistů slovenského katolického života. Ján Černogurský patří po léta mezi nejektivnější spolupracovníky našeho výboru. Je ženatý a má čtyři děti ve věku od 10 do 18 let. Bydlí v ul.Karola Adlera 10, 841 02 Bratislava. Manželka se jmenuje Iná.Nar. Černogurská. Adresa do vazby je: J.Č., nar.1.1.1944, Ústav pre výkon výzvy PS 1077, Záhradnícka 10, 811 07 Bratislava.

Prof.PhDr. Nirošlav K u e s y CSc., nar.1.12.1931 v Bratislavě. Vystudoval filozofickou fakultu UK v Praze a po třech letech interní aspirantury v Praze přešel do Bratislavы na filozofickou fakultu Univerzity Komenského, kde působil až do roku 1970, působením jako asistent, docent a profesor, zaměřený na oblast gnoseologie a později politologie. Koncem roku 1968 zastával krátkou funkci vedoucího ideologického odd. ÚV KSS. V roce 1970 byl vyloučen ze strany. Po podepsání Charty 77 byl rok bez práce a další čtyři roky pomocným členíkem. Posléji pracoval jako dokumentační pracovník a nakonec jako sociolog. Napsal 13 monografií a velké množství studií a článků. Patří k významným slovenským signatářům Charty 77, je členem Československého výboru a v Rauti za občanskou svobodu. Je také členem redakční rady Lidových novin. Je ženatý, má dvě dcery 13 a 16 let. Bydlí v ul.Slovackého 21, 821 04 Bratislava. Manželka se jmenuje PhDr.Jelena Kusá. Adresa do vazby: jako u J.Černogurského.

Hana Šolcová - P o n i c k á , nar.15.7.1922 ve vsi Halič u Lučenec. Po maturitě absolvovala 10 semestrů lékařské fakulty, ale studium nedokončila. Pracovala jako redakteřka, spisovatelka a překladatelka. Od r.1965 byla členkou Svatu slovenských spisovatelů, odhad byla v roce 1977 vyloučena, protože se po výzvě Charty 77 zastala průsledováry českých a slovenských spisovatelů, až sama Charty 77 nepodepsala. Nyní je v důchodu. Je členkou Rauti za občanskou svobodu. Je evangelické, vychovala tři děti, nyní již dospělá. Je vdova. Bydlí v ul.Cierninova 10, 851 01 Bratislava, v letech v Lukavici č.1, okr.Zvolen.

Anton S e l e c k ý , nar.17.6.1930 v Trenčíně. Absolvoval stavební průmyslovku a později tři roky přírodnovědecké fakulty v oboru geologie. Pracoval jako asistent rozh. v televizi a jako programový pracovník mládežnického klubu. Publikoval reportáže, povídky a črtky. Od r.1977 pracuje jako technik v Geologickém ústavu. V roce 1980 byl odsouzen k deseti měsícům odňtí svobody nepodmíneně za pomoc při nelegálním opuštění republiky. Po sedmi měsících byl počínáně propuštěn. V posledních letech patří k předním katolickým aktivistům a bojuje proti porušování práv věřících a katolické církve na Slovensku. Je členem Rauti za občanskou svobodu. Je ženatý, má tři děti ve věku 2,5 - 7 let, nejmladší dcera je zdravotně postižená. Bydlí v ul.Balinského 24, 851 01 Bratislava.

Doc.MUDr. Vladimír M a ť á k , nar.11.2.1923 v Popradu. Po maturitě v Kežmarku vystudoval lékařskou fakultu v Bratislavě. Pracoval jako sanitární vědecký pracovník v Slovenské akademii věd. Vědecké práce publikoval i v zahraničí. Od r.1963 publikoval v bratislavské Pravdě a týdeníku Kultúrny život. Po vyloučení z KSS v r.1970 střídal zaměstnání, např. pracoval jako balič, ale i hygienik. Nyní je v důchodu. Za války se aktívne účastnil protifašistického odboje. Je členem Rauti za občanskou svobodu. Je rozvedený, má čtyři děti. Bydlí v ul.Šmeraleva 24, 810 00 Bratislava.

Sdělení č.1072 (Východočeským aktivistům uloženy pokuty)

Ve dnech 17., 21. a 22. srpna 1989 se konalo na odboru vnitřních věcí MěNV v Pardubicích přestupkové řízení, vedené JUDr. Rudolfem Jizbou, s východočeskými aktivisty, kteří se dne 8.4.1989 zúčastnili setkání nezávislých aktivistů SPUSA a dalších občanských iniciativ z Východočeského kraje v Pardubicích, na němž byl schválen text dopisu generálnímu prokurátorovi, požadující propuštění Stanislava Devátého.

Původně bylo některým účastníkům setkání vysloveno podezření proti veřejnému pořádku podle §6c zák. o předincích (viz naše sdělení č.1016). Po znění právní kvalifikace byly tyto věci postoupeny MěNV v Pardubicích k přestupkovému řízení. Odbor vnitřních věcí MěNV v Pardubicích rozhodl, že se účastníci setkání dopustili přestupku proti opatřením k upevnění veřejného pořádku tím, "že se zúčastnili v odpoledních hodinách dne 8.4.1989 v salonku restaurace U zámečku v Pardubicích neotklášeného veřejného shromáždění a tím porušili veřejný pořádek" a podle §2 této zákonného opatření jim uložil pokuty ve výši 1 000, 2 000, a 3 000 Kčs.

Pokuta ve výši 3 000 Kčs byla uložena Františku Postupovi. Pokuty ve výši 2 000 Kčs byly uloženy Jaromíru Čálovi, Miroslavu Tetrovi, Regině Kobcové, Petru Novotnému, Břetislavu Raškovi, Lumíru Sokolovi a Stanislavu Pencovi. Pokuty ve výši 1 000 Kčs byly uloženy Oldřichu Beštovi, Petru Dvořnému, Miroslavě Havelkové, Jaroslavu Kocourkovi, Pavlu Martanovi, Pravoslavu Pilzemu, Aleši Valentovi, Petru Slabému a Martinu Šimsovi.

Kromě uvedených jedenadvaceti aktivistů hrozí obdobný postih dalším, a to Zdeňku Ingrovi, Jarmile Stibicové, Ladislavu Germanovi, Aleně Janečkové a Stanislavu Pitašovi.

Uložení tak vysokých pokut za pokojné setkání, uskutečněné s úmyslem tak vysoko humánním a občansky potřebným, jako je propuštění Stanislava Devátého na svobodu, je jen dalším důkazem aktuální potřeby dosáhnout zrušení zákonného opatření předsednictva ČNE č.17/1989 o přestupku proti opatření k upevnění veřejného pořádku. Neméně důležitá je urychlená a demokratickým duchem uesecná novelizace zákona o dobrovolných organizacích a shromážděních z r.1951.

V Praze 13.9.1989

*

Sdělení č.1073 (Miloslav Mareček trestně stíhan)

Dne 17.8.1989 vydal upor. Procházkta z OS VB v Kyjově příkaz k domovní prohlídce v rodinném domku Miloslava Marečka, nar.21.9.1954, dělníka, bytem Kyjov - Boršov 3218, okr. Hodonín. V odůvodnění se praví: "že bylo započato objasňování přečinu proti veřejnému pořádku podle §6c zák. o přečincích, ktereho se M.Mareček dopustil tím, že v Kyjově rozšířoval tiskovinu Několik vět". Týž den byla domovní prohlídka provedena. Příslušníci SNB vypáčili zámek u jedné z místnosti. Prohlídku vedenou upor. Procházkou za asistence por. Tretiny, por. Radiměře a kpt. Ingr. Bylo odnato padesát jedna položek, mezi nimi rámeček a barvy na rozmnožování, čtrnáct kusů textu Několik vět, Informace o Chartě 77 atd. Dne 18. srpna zahájil vyšetřovatel VB kpt. Pavel Kličice z OS SNB Hodonín proti M. Marečkovi trestní stíhání pro přípravu k tr. činu poburování podle §711 k §100/la tr. z., protože "M. Mareček v pohotovině v Kyjově předal tiskovinu Několik vět, která svým obsahem narušuje zájem soci. státu na zachování veřejného pořádku, Liboru Blabolilovi; dále pak v místnosti rodinného domku přechovával další tiskoviny Několik vět".

Miloslav Mareček je stíhan na svobodě. Dne 22.9.1987 byl M. Mareček inzultován příslušníky SNB a poté obviněn z tr. činu úteku na veřejného činitele podle §156/2 tr. z. Dne 29.4.1988 byl pravomocně odsouzen krajským soudem v Brně k šesti měsícům odňtí svobody s podmíněným odkladem na dva roky (viz sdělení č.719, 747, 761).

V Praze 13.9.1989

*

Sdělení č.1074 (Jiří Štencl trestně stíhan)

Vyšetřovatel okresní prokuratury v Olomouci prosprávnik Aleš Zdráhal vnesl dne 18.8.1989 obvinění proti Jiřímu Štenclovi z přípravy k trestnému činu

benastrojení služby v omezených silách podle §711 k §2691 tr.z. Týž den na něho okresní prokurátor JUDr. Vajda uvalil vazbu. Jiří Štencel, nar. 11.3.1971, vrátný, aktivista Nезávislého mírového sdružení a signatář Charty 77, bytem Vítězová 582, Litovel, je trestně stíhán proto, že se dne 12.5.1989 nedostavil k odvodení řízení a dne 18.8.1989 "odmítl převzít doklady určené k rozhodnutí o povinnosti k vojenské činné službě". Dne 4.9.1989 byla kvalifikace jeho jednání změněna na tříčin neplnění odvodní povinnosti podle §2671 tr.z. s nižší trestní sazbou do jednoho roku. Dne 6.9.1989 byl propuštěn z vazby.

Jiří Štencel je přesvědčený pacifista. Místo základní vojenské služby je ochoten pracovat v některém zdravotnickém zařízení. Jiří Štencel je opět předvolán k odvodení řízení do Olomouce na den 11.10.1989.

V Praze 18.9.1989

* * * * *

Sdělení č.1075 (Domovní prohlídka v bytě Petra Uhla)

Dne 7.9.1989 provedly orgány StB z Brna a z Prahy domovní prohlídku u Petra Uhla, signatáře Charty 77, člena našeho výboru a redaktora Východoevropské informační agentury. Prohlídka byla nařízena v rámci trestního stíhání pro tříčin podvrazení republiky, které je již od ledna 1987 vedeno proti Petru Pospichalovi, rovněž signatáři Charty 77, členovi našeho výboru a redaktorovi VIA. Při prohlídce byly odňaty různé písemné materiály, informace o Charty 77, Lidové noviny a zprávy VIA, dále psací stroj a jeden ze dvou telefonních přístrojů vybavený psaníci. V průběhu domovní prohlídky bylo 12 osob, které přišly do bytu, filmováno a byla zjištěvána jejich totožnost. Čtyři francouzští odboráři byli poté propuštěni, dalších 8 čs. občanů bylo na místě prohledáno a pak znova na oddělení VB na nám. Míru, kde byli po několik hodin zadržováni. Při druhé prohlídce jim byly zabaveny písemné materiály, které měli při sobě, zluvčímu Charty 77 Sašovi Vondrovi nepráv podpisové archy k petici Několik vět. Touto dvojí osobní prohlídkou návštěvníků bytu porušila Státní bezpečnost dokonce i ustanovení zákona o SNB o právu přesvědčit se, zda předváděná osoba nemá u sebe zbraň, jehož obvykle zneužívá, chce-li nezákoně občanům edejmout písemnosti.

V Praze 18.9.1989

* * * * *

Sdělení č.1076 (Trestní stíhání proti bratrům Huškovým zastaveno)

Bratři Stanislav Huška, nar. 2.6.1963, závorník, a Kamil Huška, nar. 25.8.1965, horník, oba bytem Vítkov, Svermová 540, byli dne 26.4.1989 vyšetřovatelem okresní prokuratury v Opavě obviněni z přípravy trestného činu útoku na státní orgán a orgán společenské organizace, které se měli dopustit vyhotovením dopisu prezidentovi ČSSR, kritizujícího porušování mezinárodních závazků ČSSR. Tento dopis jim byl orgány SNB odňat dříve, než s ním mohli kohokoli seznámit (viz sdělení č.1032).

Dne 20.6.1989 zrušil krajský prokurátor v Ostravě JUDr. František Gottvald usnesení o zahájení tohoto trestního stíhání s odvodeněm, že vyšetřovatelův výklad obsahu zmíněné písemnosti je poněkud extenzivní a že jinak nejsou naplněny podstatné podmínky skutkové podstaty daného trestného činu. Rozhodnutí prokurátora Gottvalda je třeba kvítovat jako korektní a spravedlivé.

V Praze 19.8.1989

***** ***** *****

Postihy za petici Několik vět pokračují

Postihy občanů, kteří sbírají podpisy pod provolání Několik vět, případně text této petice rezignují či rozšířují formou letáků, pokračují. Kisečník pro předčin proti veřejnému pořádku bylo z tohoto důvodu zahájeno již proti 30 občanům.

Tak je postižen Miroslav Orha z Volar, který byl prachatickým soudem odsouzen k podminěnému trestu odňtí svobody v trvání tří měsíců s odkladem na zkusební dobu tří let a zároveň 1 peněžitelnému trestu ve výši 3 000 Kčs. Kroměřížský soud odsoudil k 5 000 Kčs Martina Hassu z Kroměříže, okresní soud v Uherském Hradišti odsoudil ke 4 500 Kčs MUDr. Zdeňku Mláčkovou, soud v Žďáru nad Sázavou Vítu Bučku

ze Zdárce ke 3 000 Kčs. Okresní soud v Semilech potrestal Miroslava Matěchu z Jesenáku pokutou 5 000 Kčs a Josefa Šlapáka ze Semil pokutou 4 000 Kčs a městský soud v Brně vyměřil trest 4 000 Kčs Jaroslavu Ludvíkovi za to, že tent Několik vět vyvěsil na svém pracovišti v Brně-Maloměřicích. K pekutě 3 000 Kčs byl odsouzen okresním soudem Jaroslav Malifalt z Rakovníka.

Zádné z těchto osmi odsouzení není dosud pravomocné, většina je vynesena tzv. trestním příkazem, který umožňuje podání odporu. Tím se trestní příkaz ruší a dojde k hlavnímu líčení před samosoudcem, jenž trestní příkaz vydal. V tomto hlavním líčení už nesmí být vynesen vyšší trest než ten, který byl vyměřen trestním příkazem. Proti rozsudku z hlavního líčení, probíhajícího před samosoudcem okresního soudu, je ještě připustné odvolání, o němž rozhoduje krajský soud, zasedající v senátě. Předtím proti veřejnému pořádku, za který nyní odsuzují ty, kdo sbírali podpisy pod tuto petici nebo ji jinak rozšířovali, se dopustí ten, kdo rozšíří tiskovinu, která svým obsahem narušuje zájem socialistického státu na zachování veřejného pořádku. V žádném odškodnění dosud vynesených podezření či obvinění, podaných návrzích na potrestání a vyměřených trestů nejdani v názvu řečeno, čím konkrétně petice Několik vět narušuje zájem státu na zachování veřejného pořádku. Toto zákonné ustanovení o rozšířování tzv. tiskovin je doplněno do zákona o předinech teprve nedávno, v únoru t.r.

V 22 dalších případech nedošlo dosud k odsouzení trestním příkazem nebo soudem prvního stupně, resp. nemáme zatím o potrestání informace. V tomto stádiu řízení o předtinu jsou Václav Černík z Třebechovic pod Orebem, Jiří Fajmon z Liberce, Oliver Kucka a Jana Janda z Volar, Petr Kunzák a další tři obžalé z Prostějova, Stanislav Salus ze Zdáru nad Sázavou, Dušan Stuchlík a Hana Holčesková z Brna, Milan Adámek z Holešova, Stanislav Zárybnický z Rakovníka, Vilém Zukal z Valašského Meziříčí, Pavel Chmelnický a Oldřich Myška z Lipníku nad Bečvou a Monika Elšíková a Radka Chovancová z Gottwaldova, které jsou stíhaný za to, že Několik vět rozšířovaly po městě jako leták spolu s informací o tehdy vězněném Stanislavu Davátku.

Poslední známý případ zabájení přečinného řízení je ze 7.9. Je to Radek Langhammer z Trutnova, který sbíral podpisy v Peci pod Sněžkou. Zvláštní represe postihla Pavla Škarýda ze Žatce, který byl jako obviněný z přečinnu proti veřejnému pořádku od 15.8. do 26.8. ve vazbě, MUDr. Antonína Petrásek z Brna, který byl ve vazbě od 20.8. do 15.9. jako obviněný z tržního pobuřování a Miroslava Marečka z Kyjevá, který je sice na svobodě, ale je stíhaný pro přípravu pobuřování, již se měl dopustit rezumováním Několika vět na cyklistickém rámciku ve svém bytě.

V případě 12 ze 30 uvedených lidí, stíhaných pro přečin, byla provedena domovní prohlídka; postiheni ji byli Václav Černík, Milan Adámek, Hana Holčesková, Stanislav Zárybnický, Monika Elšíková, Radka Chovancová, Pavel Škarýd, Antonín Petrásek, Zdenka Mičáková, Miroslav Mareček a dva lidé v Prostějově. Kromě toho, jak jsme již uvedli dříve (viz Infoch č.15/89), byly provedeny 17.7. domovní prohlídky u Stanislava Devátko, Jiřího Křížana, Saši Vondry, Jana Urbana a Renéka Matouška, které byly právně zdůvodněny trestním stíháním ve věci (t.j. zatím nikoliv proti konkrétnímu pachateli) trestného činu pobuřování, spácháního koncipováním a rozšířováním textu Několik vět.

Rozsah represe proti těm, kdo sbírají podpisy nebo jinak Několik vět rozšírují, je však značný a svědčí o snaze státních orgánů zabránit celé propagaci této petice. Přečinným trestním řízením se zabývá Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných, který už vydal k jednotlivým případům postihů za rozšířování Několika vět svá sdělení. VONC upozorňuje, že postížení by měli ve vlastním zájmu i v zájmu společenském poskytovat členům téhoto výboru informace o svém postihu.

Aktivisté FIDESZ odsouzení

Samosoudce obvodního soudu pro Prahu 1, JUDr. Jan Bělohradský, uznal v hlavním líčení, konaném 29.8.1989 vinným spácháním přečinnu proti veřejnému pořádku podle §6 a,c zákona o předinech dva nadarské občany, kteří se zúčastnili manifestace 21. srpna v dolní části Václavského náměstí.

32letý György Keréki, student slavistiky na všeobecně univerzitě a tříadvacetiletý student práv Tomáš Deutsch byli odsouzeni k peněžitému trestu 5 000 Kčs každý a k trestu vyhoštění. Rozsudek byl vyhlášen krátce před 17 hodinou a oba obžalovaní se vzdali práva odvolat se. Prokurátorka JUDr. Zálecká si vyžádala kratší dobu k vyjádření a v 17.30 oznámila, že i ona rozsudek přijímá. Oba Maďaři byli pak převezeni orgány ministerstva vnitra na letiště, odkud odletěli v 18.20 do Budapešti.

Hlavnímu líčení byl přítomen konzul MMR Lajos Taba, který během vězení obou aktivistů FIDESZ vyvinul značné úsilí k jejich osvobození; po vynesení rozhodnutí kromě uhradil peněžitý trest. Hlavního líčení se také účastnil právník Péter Molnár z FIDESZ a zástupci maďarské Dělnické solidarity, jejíž členem je György Keréki, a to Attila Szilagyi a Bétonyi Csaba, dále novináři z Rudého práva, ČTK, MTI a Népszabadság. ostatní novináři např. z Magyar Nemzetu a AFP, jakož i aktivisté Charty 77, VONS a Českohelsinského výboru nebyli, vzhledem k menším rozdílům soudní síně, k hlavnímu líčení vpuštěni a zůrazovali se po celou dobu procesu na chodbě. Mluvčí Charty 77 Dana Nencová byla po celý den střežena přislušníky Státní bezpečnosti, zřejmě proto, aby se nemohla dostavit k soudu. Oba maďarské aktivisté hájili JUDr. Josef Lžidář.

V Budapešti oznámil výsledek procesu stoupenců FIDESZ, kteří drželi před čs. velvyslanectvím hladovku, čs. konzul. Jeho sdělení přijali přítomní potleskem.

Je však třeba si uvědomit, že trest vyhoštění je na rozdíl od administrativního aktu vypovězení trvalým soudním trestem. Vyslovuje se navždy; návrat vyhoštěného na území republiky lze povolit, jen jestliže prezident republiky tento trest prosimí milostí. Pouze na podkladě milosti prezidenta republiky je možno také tento trest zahladit. Do obtížné osobní situace se tím dostává zvláště György Keréki, který studuje ve Varšavě, kde má čenu a dvouleté dítě, a často navštěvuje Maďarsko. Přejezd čs. území mu bude nadále znemožněn.

*

Zahraniční ohlasy na represe v Československu

■ Mezinárodní výbor na ochranu novinářů se sídlem v New Yorku posílal dne 25.8.1989 generálnímu tajemníkovi říši KSČ Miloslávu Jakešovi telegram. Vyjadřuje v něm hluboké snepokojení nad správami o zastrašování, napadení a zadržení několika zahraničních novinářů v průběhu manifestace 21.8. v Praze.

Tímto postupem čs. policie byli postiženi:

- Robert Fassner a Arno Schaden z rakouské agentury VNI, kteří byli zadrženi 21.8. a propuštěni po 48 hodinách;
- Ištvan Lájos a Pál Huber z maďarské státní televize a László Pashy z nezávislého videožurnálu, rovněž zadrženi 21.8. a propuštěni po 48 hodinách;
- Franco Trifone, kamerasan druhého programu italské televize, jehož policie udeřila a jemuž uničila kameru;
- Petr Slevin, korespondent amerického listu Miami Herald, který byl na krátkou dobu zadržen a jemuž byl odebrán film;
- Josef Kosnar, zvukér rakouské televize ORF, který byl skopán a byl mu přetíznut kabel magnetofonu.

Výbor považuje akce čs. úřadů proti těmto novinářům za porušení mezinárodních úmluv v oblasti lidských práv a žádá Miloše Jakeše, aby se osobně zasadil o to, aby v budoucnosti mohli novináři vykonávat svoji práci v Československu bez strachu ze zásahu nebo zastrašování úřadů.

■ Velvyslanectví USA podalo dne 1.9.1989 na ministerstvo zahraničních věcí v Praze protest proti postupu čs. úřadů proti Stanislavu Devárému, který byl odsouzen okresním soudem v Gottwaldově ke 20 měsícům a včetně Jánovi Čarcogurekovi a Miroslavu Kusému, kteří byli vzati do vazby. Čs. ministerstvo nedalo do 5. září americkému zastupitelskému úřadu odpověď.

■ Podle správy vídeňské skupiny Mezinárodní společnosti pro lidská práva ICYH vydala sovětská skupina této mezinárodní společnosti se sídlem v Leningradě 14.9.1989 stanovisko ve věci Stanislava Devářského. Protestuje v něm proti nedávnému odsouzení tohoto čs. aktivisty, usilujícího o uplatňování lidských práv.

*

Setkání se zahraničními představiteli, dopis C.D. Powellia

Beseda s Brucem S.Gelbem

V Praze byl ve dnech 9.-12.září 1989 na oficiální návštěvě hlavní poradce prezidenta USA a ředitel Informační agentury Spojených států Bruce S.Gelb. Na pozvání amerického velvyslanectví se uskutečnila v úterý 12.9. všechny hodinová beseda. Zúčastnili se jí spisovatelka Eva Kantůrková, katolický kněz Václav Malý a nezávislí novináři Jiří Dienstbier, Jan Dobrovský, Petr Uhl a Jan Urban. Z americké strany byli přítomni mlužalé Gelbovi, velvyslankyně USA v Československu Shirley Templeová-Blacková a pracovnice amerického velvyslanectví. Beseda se týkala především otázky lidských práv v Československu.

Českoslovenští účastníci poukázali na jednotlivé případy politických vězňů, jménovitě Jana Černogurského, Míru Kusého, Petra Cibulky, Františka Stárka a Ivana Jirouze, kteří jsou vězněni za uplatňování svobody slova v nezávislé publicistice. Dále se hovořilo o porušování svobody slova a svobody ohromadzovací a o postizích za jejich uplatňování, které jsou zvláště v poslední době stále častější. Zmínkováno bylo rovněž porušování práva na svobodu pohybu, zvláště pokud jde o cestování do zahraničí, i když čs.účastníci uvedli, že v poslední době se umožňuje většinu počtu občanů, pokud se neangažují v nezávislých hnutích, cestovat do ciziny. Pekrok ve vztazích státu a katolické církve označil Václav Malý za nedostatečný a nikoliv zásadní, neboť církev je stále ještě státní orgán manipulována.

Některí čs.účastníci vyslovili v této souvislosti názor, že by USA neměly zatím udělovat Československu doložky nejvyšších výhod, neboť situace v oblasti lidských práv, která je pro její udělení kritériem, je neuspokojivá a dokonce se v posledním roce zhoršila.

Pokud jde o politické vztahy mezi Spojenými státy a zeměmi evropského Východu, bylo opět zdůrazněno, že pro vývoj čs.špolečnosti k demokracii, jakož i pro další uvelnování mezinárodních vztahů je nezbytné, aby sovětské vedení uznale, že vojenská intervence do Československa v r.1968 byla politickou chybou. Na otázku Bruce S.Gelba, zda by čs.nezávislé hnutí přijalo současné čs.vedení za legitimní politickou reprezentaci, kdyby toto vedení odseudivo vojenskou intervenci z r.1968 a následný politický vývoj v Československu, vysvětlovali čs.účastníci, že je to politicky nereálné, ale že v tomto hypotetickém případě by toto vedení s takto změněnými postoji přijali, neboť odpor k tomuto vedení není odporem vůči jednotlivým osobám tehoto vedení, nýbrž odporem vůči jeho politice a vůči nedemokratickému politickému systému.

Při besedě se dále mluvilo o možnosti zřídit v Československu, pravděpodobně v Bratislavě, americké kulturní středisko a Jan Dobrovský přednesl dvě varianty návrhu na zřízení střediska čs.nezávislé kultury v USA. Kritické připomínky byly vneseny pokud jde o uskutečňování výměn v rámci čs.-americké kulturní dohody, kdy dochází k diskriminaci čs.umělců mladší generace a kdy rozhodování o tom, koho se výměna bude týkat, je svěřeno podniku zahraničního obchodu.

Dálší dobu se hovořilo o rozhlasové stanici Hlas Ameriky; čs.účastníci vyjádřili diferencovaně své kritické výhrady k jejímu vysílání a uvedli své představy o jejím současném i budoucím působení. Zvláště při tom byl zdůrazněn význam režiséra vídenského depisovatele Hlasu Ameriky Ivana Madka, člena VONS, jenž je podle názoru čs.účastníků besedy poskytované málo vysílacího času.

Pe této besedě odjel Bruce S.Gelb k rozhovoru s ministrem zahraničních věcí Johannesem; již v předchozích dnech se setkal s členy vedení KSČ Fojtíkem a Lenártom.

Bruce S.Gelb je nejvyšším představitelem vlády USA, který v posledních několika letech navštívil Prahu. Není pouze ředitelom Informační agentury Spojených států, nýbrž je podle zákona hlavním poradcem prezidenta USA a ministra zahraničních věcí v otázkách zahraničních postojů k americké zahraniční politice. Je rovněž zodpovědný za informační, vadělávací a kulturní programy USA, od Hlasu Ameriky až po činnost spadající pod kulturní dohodu mezi Československem a USA, která se nazývá Program spolupráce mezi vládami Spojených států amerických a Československé socialistické republiky v oblastech kultury, vaděláni, vědy, techniky

a dalších. President Bush nedávno učinil řediteli Gelbovi, aby řídil východoevropskou výměnnou iniciativu, kterou prezident vyhlásil při své návštěvě v Budapešti. Tato iniciativa zahrnuje nové výmenné vzdělávací programy mezi USA a Československem.

Praha je druhou zastávkou na cestě ředitele Gelba do SSSR, Československa, Maďarska a Polska. O výsledcích své cesty bude podávat hlášení přímo prezidentovi Spojených států.

Bruce S.Gelb byl do března t.r., kdy se stal ředitelem Informační agentury USA, náměstkem ředitele významného amerického podniku Bristol-Meyers Company. Je právník, absolvent univerzity Yale a obchodní fakulty Harvardské univerzity.

Vedeče a francouzskou ministryně

U příležitosti oficiální návštěvy francouzské ministryně zvocněnkyně při ministrově zahraničních věcí paní Edwige Aviceové uspořádal 14. září francouzský velvyslanec večeři, na niž pozval zástupce čs. nezávislých iniciativ (viz dokument Charty 77 v tento čísle Infochu). Ministryně Aviceová je ve svém resortu už povětšena problematikou zachovávání lidských práv ve světě. V této souvislosti také hovořila během své pražské návštěvy s čs. ministrem zahraničí Johannesem. Z hodnoverného praně se doviděme, že při této rezoluci podpořila ministryně jménem francouzské vlády nedávnu nótou, kterou podala francouzské velvyslanectví v Praze ze všech 12 účastnických států Evropského společenství Československé vládě. Tato nóta byla podána v rámci nového mechanismu mezinárodní kontroly lidských práv, který byl dohodnut při vídeňském setkání KBSE. Nóta představuje první krok postupu, určeného tímto mechanismem. Veřejnosti dosud není známo, jakého konkrétního porušování lidských práv v Československu se tato nóta evropské dvanáctky týká.

Dopis C.D. Powella Váře Cibulkové

Dne 18.7.1989 odpověděl pí.Cibulkové C.D.Powell, soukromý tajemník britské ministerské předsedkyně M.Thatcherové na její dopis ze dne 4.7.89, v němž se na ni obrátila ve věci svého syna. Uvádí se v něm, že předsedkyně britské vlády podporuje úsilí takových skupin jako je Charty 77, které působí k zajištění demokracie a svobody. Britové již mnohokrát upozornili čs.úřady, že v Československu jsou neuspokojivě zajišťována lidská práva a případ Petra Cibulky je jedním z těch, které v této souvislosti sledují. V součinnosti s britským velvyslanectvím v Praze hledá vláda nejlepší způsob, jak na čs.úřady vyvijet dělný tlak. Pan Powell upozornil rovněž pí.Cibulkovou, že již v prosinci minulého roku schválili Evropský parlament rezoluci v níž odsoudili věznění Petra Cibulky a vyzvali k jeho propuštění. Britská vláda zdejší nadále pokračovat ve svém úsilí a v souvislosti s prohlášením i čs.úřadů, že hodlájí uvést domácí zákonodárství se svými mezinárodními závazky v oblasti lidských práv v duchu dokumentu KBSE, vyjadřuje pan Powell jménem paní Thatcherové naději, že takové případy jako je případ Petra Cibulky budou již brzy patřit minulosti.

Krátké zprávy

Represe proti běhu za politické vězně

V pátek 8.9. v 17 hodin znemožnila skupina uniformovaných i neuniformovaných příslušníků SNB konání pravidelného běhu třídu Politických vězňů, věnovaného tence dne Stanislava Devátému. Bylo zadrženo několik účastníků běhu, příslušníci příslušníci SNB použili v několika případech násilí.

Mezi zadrženými byli: Jiří Wolf, Karel Mašek, Josef Kuhn, Jitka Hěmečková, Jakub Čech, Petr Vařeka, Martin Vachala a Josef Štochl. Byli převezeni na oddělení VB do Škalské ulice, kde byli, opět s použitím násilí proti některým z nich, donuceni na dvoře stát obličejem ke zdi. Všichni byli podrobeni osobní prohlídce a posupné vyslýchání. Uniformovaní i neuniformovaní policisté nejantokrát chovali velice hrubě. Josef Štochl byl jedním z mužů v civilu uhozen peouty zasadu do hlavy tak prudce, že ozdilel. S kryácející ránu na hlavě zůstal asi čtvrt hodiny lezen na betonovém dvoře. Teprve po strašných protestech ostatních zadržených mu jeden z nich mohl poskytnout první pomoc a byl přivolán lékař. Jedinou pomocí kterou mu příslušníci VB předtím poskytli, představoval kbelík vody, který na

už vylíčil, aby se probral z bezvědomí. Lékař se dočkal až po další půlhodině a násřídl okamžitý převoz zraněného do nemocnice, kde mu musela být rana sešita. Všichni ostatní zadržení byli při výše uvedeném varováni, aby se v sobotu 9.9. nezúčastnili připravovaného pochodu za politické vězně s tím, že si to Bezpečnost "vyřídí" s každým, kdo se tam objeví. Všichni zadržení byli postupně mezi 21. a 22. hodinou propuštěni.

Jde o první vážný útok na tuto dosud všechno tolerovanou akci Společnosti za veselajší současnost. Od 1.5.1989, kdy byl tento každodenní běh odstartován, se ho zúčastnilo už mnoho set běžců a jen výjimečně byl některý z nich zadržen.

*

Manifestace na pěší zóně

V Praze Na příkopě proběhla ve středu 13.září ekologická manifestace, pořádaná Nezávislým mírovým sdružením - iniciativou za demilitarizaci společnosti. Okolo 19.hodiny se sešlo na Mušku asi 200 lidí. Petra Koaradová a Tomáš Sedláček, aktivisté NMS, představili přítomným prohlášení NMS k ekologické situaci, výňatky z dokumentu Charty 77 k výstavbě koksárny ve Stonavě a podnět k této výstavbě, který vypracovalo NMS a přípravný výbor Ekologické společnosti. Tento podnět doručili aktivisté této iniciativy úřadu federální vlády před manifestací. Podnět podepsalo asi 150 občanů. Požaduje se v něm zastavení výstavby koksárny ve Stonavě, pravdivé a úplné informování o projektech ohrožujících životní prostředí a rovněž celkový citlivý přístup k otázkám životního prostředí.

Manifestace probíhala zpočátku bez zásahu policie, které shromázdění pouze pozorovalo. Po přečtení textu začali lidé korzovat a množství manifestujících se zvýšil až na 300. Příslušníci SNB začali zadržovat jednotlivé účastníky a odvádět je do přistaveného autobusu v Rytířské ulici. Zadržení byli Tomáš Sedláček, Jana Miklušáková, později Karel Heller, Ivan Šrek a krátce poté Jiří Wolf. Manifestující se shromázdili okolo autobusu, v němž byli zadržení a provokávali hesla "Svoboduj!", "Dialog!", "Havel!", "Až žije Gorbačov!", "Fusňte je!". Příslušníci SNB vytlačili shromázděné občany na Staroměstské náměstí, přičemž použili obousídu. Jejich akce se účastnilo i pět příslušníků VB se psy, kteří však nebyli přímo proti manifestujícím nasazeni. Použití násilí bylo však značné, nejméně jeden občan byl zbit. K rozptýlení protestu shromázdění došlo krátce po 20.hodině. V pozdních večerních hodinách byli z oddělení VB ve Školské ulici propuštěni i zadržení.

Lenka Marečková, která oznamila ONV, že se bude toto shromázdění konat, byla od 15 hodin střežena policií na svém pracovišti a v 17,30 byla přivedena na oddělení VB v Lupáčově ulici na Žižkově, odkud byla propuštěna okolo 21.hodiny.

*

Všechna hranice v Československu

Podle Všeobecné deklarace lidských práv a Mezinárodního paktu o občanských a politických právech má každý právo opustit kteroukoliv zemi, i svou vlastní, a vrátit se do své země. Toto právo může být omezeno jen výjimečně, a to zákonem.

V Československu však toto právo ve skutečnosti zaručeno není. Československému občanu může být kdykoli odebrán nebo učiněn být všebe vydán cestovní doklad, a to bez řádného zdůvodnění, často pouze s poukazem na obecné formulace příslušných právních ustanovení, které dovolují v podstatě libovolně široký výklad. Taktéž dochází k diskriminaci občanů z politických důvodů.

Možnost opustit kteroukoliv zemi, svobodně cestovat není v Československu základním lidským právem, ale privilegiem, které může být kdykoli odňata. Stává se tak dalším prostředkem kontroly státu nad občanem. Tato situace odporuje mezinárodním závazkům, které Československo přijalo (naposledy Závěrečným dokumentem vídeňské následné schůzky KBSE), z námiž i negativní důsledky na život v naší zemi. Cestování totiž neprospívá jenom jednotlivci, ale i celé společnosti a lidem všebe, protože je zdrojem poznání, a tím, že umožňuje kontakty mezi lidmi různých zemí, různých společenských systémů, různých kulturních tradic, posiluje v lidech toleranci k odlišnému a posílá mezi lidmi i mezi národy vytvářet důvěru a ochotu ke spolupráci.

30. července 1988 vznikl v Polsku z iniciativy knutí Svobody a níž (NSIP) Klub vězňů hranic. Vyječujeme podporu této polské iniciativě a souhlasíme s tím, aby 13. srpen - den, kdy byla v roce 1961 postavena berlínská zeď - byl Mezinárodním dnem vězňů hranic. Chceme podporovat jakékoli mírumilovné kontakty mezi lidmi na celém světě. Nezouhlasíme s tím, aby hranice států byly pro jeho občany vezením. Usilujeme o to, aby právo svobodně cestovat náleželo každému bez jakékoli diskriminace. Omezení mohou být stanovena pouze zákonem, musí mít charakter výjimek a nesmí být zneužívána z politických důvodů.

K propagační rámci myšlenek považujeme za důležité vypracovat pokud možno co nejúplnejší přehled o tom, komu a z jakých důvodů bylo časťstátními orgány odepřeno právo na cestovní pas.

Využíváme proto každého, koho se tento problém týká, aby se přiblížil na některou z uvedených adres a uvedl, od kdy nemá cestovní pas, kdy, kym (jakým úředním rozhodnutím) a proč mu byl odňat, popř. nebyl vůbec vydán. Zároveň uvítáme zaslání fotokopii rozhodnutí orgánu pasu a viz, případně dalších rozhodnutí, souvisejících s omezováním svobody cestování. Tyto případy budeme registrovat a pokusíme se dosáhnout nápravy prostřednictvím institucí, které sledují dodržování dokumentů halšínské konference a následných schůzek.

Hana Jíptnerová, gen. Svobody 816, 543 01 Vrchlabí 1 (Charta 77)

Zdeněk Kulík, Březenecká 4689/428, 430 01 Chomutov (Iniciativa sociální obrany) (původně J. Černogurský - nyní ve vězení)

Hana Maryšová, Vrchlického 96, 150 00 Praha 5 (Nezávislé mírové sdružení)

Jan Šabata, Kališova 29, 616 00 Brno (Knutí za občanskou svobodu)

Radomír Vítěk, Julia Fučíka 4026, 760 01 Gottwaldov (Společenství přátel USA) (původně Stanislav Devátý)

7. srpna 1989

*

Knutí za nenásilí

Tomáš Dub z Prahy, Ladislav Henek z Brna a Ivo Mladek z Opavy podepsali úvodní prohlášení Knutí za nenásilí, které chápou jako "volné a uvažitelné sdružení lidí, kteří chtějí aktivně prosazovat a šířit myšlenku nenásilí ve všech oblastech a na všech úrovních života člověka a společnosti". Nenásilí nechápe v žádném případě jako pasivitu či dokonce slabost, vyznávají se o tom, že aktivní nenásilný odpor vůči násilí považují za projev nejvyšší statečnosti. Za svůj základní dokument, otevřený k delšímu rozpracování, považují své úvodní prohlášení a Slovo o nenásilí, což je soubor jednotlivých myšlenek a pořetí o nenásilí, které jsou vytisknuty na jednom letáku. Úvodní prohlášení Knutí za nenásilí připomíná 120. výročí narození Mahátmy Gándhiho, jehož myšlení je nesporně inspirováno. Kontaktní adresy jsou: Tomáš Dub, U akademie 9, Praha; Ladislav Henek, Horova 40, Brno; Ivo Mladek, Vaškovo nám. 16, Opava.

*

Vladan Kočí a Saša Vondra ve vězení

✓ Vladan Kočí, odperač vojenské služby z důvodu náboženského přesvědčení, byl vykázán, aby dne 11.9. nastoupil trest odňtí svobody. Vladan Kočí byl za nenestoupení základní vojenské služby odsouzen již podruhé - k trestu 16 měsíců odňtí svobody, od 5.6. do 10.8. byl ve vazebě. Zádostí jeho obhájce, aby mu byl poskytnut odklad výkonu trestu o jeden měsíc v souvislosti s jeho žádostí o vystěhování do ciziny, nebylo tedy vyhověno. Vladana Kočího hájí Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných a řadu solidárních akcí v jeho prospěch podnikli aktivisté Nezávislého mírového sdružení, které usiluje o zavedení náhradní civilní služby pro ty, jimž svědomí nebo náboženská víra nedovoluje cvičit se ve zbrani.

✓ Mluvčí Charty 77 Saša Vondra nastoupil dne 18.9.1989 va 14,20 hod. výkon trestu odňtí svobody. Po započtení 9 dnů vazby mu zbývá vykonat i měsíc = 21 den, takže při normálním průběhu skončí jeho trest 9. listopadu. Saša Vondra nastoupil do NVÚ Praha-Pankrác. Většina odsouzených, kterí zde trest začínají, je eskortována do různých nápravně výchovných ústavů v ČSR.

*

František Stárek v HVO Horní Slavkov

František Stárek, vydavatel Vokna a Voknoven, který byl za nezvěstou publicistickou činnost v létě t.r. odsouzen na dva a půl roku odňtí svobody, je nyní umístěn ve výkonu trestu v nápravně výchovném ústavu v Horním Slavkově. Jeho adresa je: P.S., nám. 1.12.1952, PS 50/D6/III, 357 31 Horní Slavkov. Pracovně je zařazen na izolování vinutí elektrických motorů do lokomotiv ČKD. Pokud jde o korrespondenci, je pravděpodobné, že mu nebude vyddávány dopisy od přátel, satírco nebo křesťanů.

*

Roman Rákosník v ilegalitě

Roman Rákosník, jeden ze zakládajících členů a mluvčích Klubu právní podpory, obdržel 14.7.1989 od okresní vojenské správy v Jablonci n.Nisou povolávací rozkaz, na jehož základě měl 11.8. v 10.00 hod. nastoupit na vojenské cvičení k vojenskému útvaru v Lounech. Roman Rákosník začal ČSLA otevřený dopis, adresovaný ministru národní obrany generálu Milánovi Václavíkovi a okresní vojenské správě v Jablonci nad Nisou.

Notorem dopisu je slavná písce Božena Duxertér v překladu Jaremiře Nohavici. Zvařejnujeme tento dopis: "Vážení přátelé, mnohokrát jsem již žádal různými způsoby o zavedení náhradní civilní služby pro ty, kteří jsou pevně přesvědčeni o tom, že namásilí je pro lidstvo lepší cesta než násilií, a proto jim jejich svědomí nedovoloje sloužit v ozbrojených silách. Až je to ve světě jiné běžné, v naší zemi, jejíž celá kultura byla i přes veškeré násilnosti formována Ježíšovým učením o lásku k nepřátelům, doposud neexistuje pro odpírače vojenské služby z důvodu svědomí jiná alternativa než vězení. Poveláváte nám nyní na vojenské cvičení, abych nasbíral dostatek odvahy a zábělosti k připadněmu použití násilií. Já zatím celý svůj život sbírám odvahu k tomu, abych v případě nutnosti dokázal uplatnit namásilí, jak mě osobně k tomu vede boží zákon. Frtoče vaše nabídka ohrožuje vážným způsobem integritu mé osobnosti, membru na vojenské cvičení nastoupit. To, že mi neumožňujete náhradní službu v civilním sektoru, považuji za nemoralní, neboť to pokládám za omezování základního lidského práva na svobodu svědomí. Ze stejného důvodu tušíš napříjímání ant sankci, kterou mi se neustoupení na vojenské cvičení nabízí trestní soudník v §280, a to sice odňtí svobody v trvání od 6 měsíců do 5 let. Deufán, že kompetentní orgány již brzy pochopí, že člověk není stroj, který lze programovat a zasadit se o uzákonění náhradní civilní služby, kterou rád vykonávám. Do té doby mi nezbývá než přejít, jak se po vojensku říká, do ilegality, nebo, jak já to cítím, nadále požívat božích darů, se kterými se na svět rodi každý člověk, a to práva na svobodu svědomí a pohybu a snažit se snyšluplně pracovat ve prospěch celé společnosti. - S pozdravem pacem in terris Váš odpírač služby Roman Rákosník."

Vyšetřovatel vojenské obvodové prokuratury v Litoměřicích kpt. Vladimír Nedvěd zahájil 16.8. proti Romanu Rákosníkovi, nar. 4.1.1960, bytem Jablonec n.Nisou, ul. Boženy Němcové 3, trestní stíhání pro tržení nenaštoupení služby v ozbrojených silách a e 14 dnů později - 30.8., byla v bytě, kde trvale bydlí, provedena domovní prohlídka za účelem zjistit, zda se tam neskryvá. Prohlídka byla negativní a nebylo při ní nic odhaleno. Podle posledních zpráv ze 14.9. se Roman Rákosník stále skrývá.

*

Solidarita s vězněnými slovenskými občany

33 slovenských představitelů kulturního a společenského života se obrátilo na prezidenta republiky s žádostí, aby použil svých ústavních práv a zastavil trestní stíhání v tr.váci proti pěti slovenským intelektuálům.

91 občanů z Čech, převážně pražských kulturních a vědeckých pracovníků, odesalo dne 8.9. prezidentu republiky dopis následujícího znění: "Panu prezidentu, plně se ztotožňujeme s obsahem dopisu z Bratislavы, kterým se na Vás dne 30. srpna 1989 obrátilo 33 čs. občanů ve váci trestního stíhání PhDr. Miroslava Kusého, JUDr. Jána Čarnogurského, spisovatelky Boženy Ponické, docenta MUDr. Vladimíra Maňáka a Antona Seleckého. Také my, níže podepsaní, Vás naléhavě žádáme, abyste se zasadil o zastavení trestního stíhání, srušení obvinění a okamžité propuštění prof. Miroslava Kusého a dr. Jána Čarnogurského.

a vazby." Tento dopis mazi jinými podepsali: herce Karel Bartoška, divadelní režisér a dramatik Arnošt Goldflam, cestovatel Jiří Hanzelka, spisovatel Václav Havel, filozof Ladislav Hejdánek, katoličtí kněží Václav Malý, Inocenc František Kubiček a Josef Zvěřina, herc a dramaturg Petr Oslzlý, sochař Karel Nepraš, literární kritik Sergej Machonin a všechni tři současní učlivci Charty 77.

¶ 37 občanů zaslalo dne 18.9. petici ve věci pěti stíhaných slovenských občanů Generální prokuraturě v Bratislavě. Za podpisy ručí Milan Vlk z Děčína.

*

Dvě setkání v Brně

¶ Brněnskí aktivisté hnutí za občanskou svobodu se dne 4.9. setkali v soukromém bytě, aby si pohovořili o událostech posledních týdnů v Brně a okolí, a aby se dohodli na dalších akcích, které hnutí hnutí za občanskou svobodu v nejbližší době uskuteční. V diskusi vystoupil Jaroslav Šabata, Michael Dymáček, Vlasta Tesařová, Jiří Pejchal, Radomír Malý, Eva Vidlařová a další. Hovorilo se zvláště o událostech spojených s výročním vstupem voják pěti senát Varšavské smlouvy na území Československa. Projednávan byl také návrh na tzv. kulatý stůl oponentů Zástupci základní organizace Českého svazu ochránců přírody číslo 31 informovali o pořádání dalšího Brněnského fóra, které se bude konat 25.9. na téma Občan a jeho město. Účastníci setkání také projednali akce, požadující okamžité propuštění Vladimíra Veselského, který drží v současné době ve vězení hladovku.

Aktivisté HOS na tomto setkání ustavili nový brněnský koordinační výbor, jehož členy jsou mimo jiné Jaroslav Šabata, Jaroslav Mezník, Jan Šimek, Martin Dohnal, Hana Holcunarová, Jana Soukupová, Eva Vidlařová, Ladislav Henek, Karel Goural.

¶ Dne 11.9. se v soukromém bytě v Brně uskutečnilo další setkání patnácti aktivistů nezávislých iniciativ ze západních Čech, Bratislav a Brna. Zastoupena byla Demokratická iniciativa, RMS, HOS, Obroda. Setkání se zúčastnil rovněž zástupce VIA. K účastníkům nejprve promluvili Milan Martin Šimečka a dr. Julius Strínský, kteří se zabývali zhodnocením současné situace na Slovensku. V následující diskusi vystoupili všichni účastníci. Z několikahodinového jednání vyplynula především podpora myšlence kulatého stolu oponentů. Při takovém navrhovaném jednání zástupců všech nezávislých iniciativ by se mělo hovorit o názorových rozdílech mezi jednotlivými hnutími a měl by být také dohodnut další postup oponentů v nynější společensko-politické situaci v naší zemi. Účastníci setkání se rovněž shodli na tom, že taková neformální setkání nezávislých aktivistů z různých měst by měla probíhat častěji.

*

Represe v Lipsku

Podle telefonické zprávy jednoho účastníka hnutí za Mír a lidská práva, které působí v NDR, došlo v posledních dnech k další policejní represi. V pondělí 11.9. probíhala před Mikulášským kostelem v Lipsku pravidelná nábožná modlitba, která je na toto kostelní nábožní pořádána pravidelně každé pondělí už od roku 1982. Tentokrát se jí zúčastnil neobvykle velký počet lidí, což se vyváetuje současné nepjatou společenskou atmosféru v zemi a rovněž zádechem Státní bezpečnosti proti manifestaci, která byla uspořádána v Lipsku 4. září na podporu požadavku svobodného vysílání z NDR. Když se tentokrát před Mikulášským kostelem shromázdilo 1300 lidí, prohlásila přítomná Lidová policie shromázdění za rozpustěné. Zhruba 700 lidí uposlechlo příkazu policie a shromázdění opustilo. Ze čerti set lidí, kteří před kostelem zůstali, byli 104 předvedeni na oddělení Lidové policie. Většina z nich byla během 24 hodin propuštěna a potrestána pekutem 1000 - 5000 marek. Nejučně 10 občanů zůstalo vězni ve vazbě; jsou obviněni z trestného činu nedovoleného srážkování a mohou být potrestáni, uználi jej scdu vinou trestem odňati svobody do dvou let a v případě organizátorů až osmiletým vězením. Ve vazbě zůstávají: Carola Bornflégleová, Katrin Hattenhauerová, Udo Hartmann, Axel Geßhaber, Jutta Getzelová, Nurko Ketzel, Jürg Müller, Günter Müller a dvě osoby, jejichž totožnost zatím není zjištěna.

*

Zadržení Stanislava Pence

Ve středu 14.9. jednal Stanislav Penc, jeden z představitelů Mírového klubu Johna Lennona, s funkcionáři říši SSM v budově tohoto výboru v Praze na Gorkého náměstí. Když vycházel z budovy, všiml si přítomnosti pracovníků Státní bezpečnosti v civilu. Protože mu bylo známo, že už od incidentu 30.8. v Karlově ulici, kde ho několik desítek občanů osvobodilo z rukou příslušníků Státní bezpečnosti, kteří ho předtím zbili a chtěli ho udělat, je hledán policií, která vyhrozuje, že ho nechá trestně stíhat, dal se Stanislav Penc do běhu. Zkrátka byl však dostihen a zadržen způsobem, že jeden z pronásledovatelů mu skočil na krk. Stanislav Penc potom přivezli k výslechu, kde se ho vyptávali už na manifestaci, pořádanou jako protest proti výstavbě koksovny ve Stonavě, která měla začít večer téhož dne. Poté byl Stanislav Penc umístěn v cele všeňského eskortního oddělení Městské správy SNB v Praze na Parkráci (v blízkosti hotelu Fórum), odkud byl následujícího dne depoletne propuštěn bez jakéhokoliv obvinění. Devatenáctiletý Stanislav Penc je jedním z nejangažovanějších aktivistů nezávislých skupin. O svém zadržení prohlásil, že je pravděpodobné, že když jednal s funkcionáři SSM o návrhu nového zákona o pládezi, nešel se mezi nimi někdo, kdo zatelefonoval Státní bezpečnosti.

*

Trestní oznámení Petra Uhla

Signatář Charty 77 Petr Uhl podal dne 17.9. t.r. obvodové vojenské prokuraturě trestní oznámení pro trestný čin porušování tajemství dopravovaných zpráv a zneužívání právomooci veřejného činitele. K této trestnému činu mělo podle oznámení P.Uhla dojít tím, že kudá právo zveřejnilo 8. srpna rozhovor s náčelníkem odboru vyšetřování SNB v Praze ppk.Jaroslavem Spurou. Jaroslav Spura v rozhovoru citoval se soukromého dopisu Petra Uhla Václavu Havlovi, jehož kopie byla odňata při jedné donovní prohlídce prováděné v rámci trestního stíhání ve věci Několika vět. Uhlov dopis Havlovi nemá s Několika větami nic společného; týká se návštěvy ministra zahraničí NSR Ganschera v Československu. Ve svém trestním oznámení uvádí Petr Uhl, že jeho dopis byl jasné oznámen slovy: "Tento dopis není veřejný, tj.není určen k publikování". Petr Uhl v závěru oznámení piše, že citáty dopisu jsou vytrženy ze souvislosti, takže nedávají skutečný obraz o jeho stanovisku k problému jehož se týkají. "V soukromém dopise," píše Petr Uhl, "jsem navíc použil zámných nadšázk a ironizujících formulací, jejichž skutečný význam mohl pochopit Václav Havel, který dobré zná mne, né názory i způsob vyjadřování, zatímco veřejnost citáty z mého dopisu mohla chápát zcela jinak, tedy k mé škodě a ke škodě Charty 77, jak tomu pachatelé chtěli".

Rozhovor s Jiřím Hájkem

Sovětský deník Izvestija uveřejnil 19.8. pod titulem To bylo v Praze rozhovor s třemi účastníky událostí ze srpna 1968 v Československu. Jiří Hájek, tehdejší ministr zahraničních věcí, napal reakci Izvestijí dopis, v němž reaguje na dva z těchto rozhovorů. Vyslovuje "uznání a dík za rozhovor s V.V.Něfědovem, ukazující, že poctiví sovětí lidé, i když povolení k účasti na vojenském vpádu do Československa, dokázali přes nepravidelnou propagandu, jim vnucovanou vojenskou nařizovací cestou, zachovat si jak zdravý smysl pro realitu, tak i lidský vztah k lidu okupované země, respekt k jeho důstojnosti a pochopení pro jeho myšlení a čítání, a našli odvahu k poznání, uznání i vyslovení pravdy o tomto tragickém činu, jenž hluboce urazil lid Československa a vyvolal nejhlučší odcizení mezi národy našich zemí za celé staletí jejich přátelských vztahů".

V další části svého dopisu Izvestijím reaguje Jiří Hájek věcně na hrubou nepravidelnou vyjádřenou v rozhovoru s K.T.Mazurovem, který Izvestije rovněž zveřejnily. K této části dopisu poskytl Jiří Hájek Východoevropské informační agentuře následující rozhovor, který zaznamenal Jan Urban.

VIA: Doplis, o němž bude řeč, je natolik zajímavý, že ti ho při tvém dceuu posledním zavření dne 6.9. řá.ŠTB zabavila. Proč jai ten dopis psal?

JH: Když jdi mě upozornila na známku v rozhovoru Izvestijí s Mazurovem, kde se mluvilo o tehdejším čs.ministru zahraničních věcí, který měl v létě 1968 udělat v nějakém projevu nárok na možné vystoupení Československa z Varšavské smlouvy.

Po přetisku článku, který nabylo lehké v Praze sehnat, jsem považoval za nutné redakci Izvěstijí napravit. Pokud se totiž pamatuji, tak jsem žádou takovou narrativu nejen neučinil, ale s tímto problémem jsem se během té krátké doby ve funkci nikdy nesetkal. Myslím si také, že kdyby v tehdejší době cokoli v mych veřejných vystoupeních a řečech mohlo být - v nejhorší možné interpretaci - vykládáno jako náznak dnyšek Československa opustit Varšavskou smlouvu, okamžitě by se objevila sovětská diplomatická demarše a novic kampaň ve sdělovacích prostředcích. Vzpomínám si, a jakými nesmýly za mnou tehdy diplomatictěch zemí chodili. Jen pro příklad - zástupce NDR si přál stěrovat, že někde v našem tisku byla uverejněna karikatura Waltera Ulbrichta. Už jenom na takových věcech bylo vidět, jak neuvěřitelně citlivá byla v té době ta druhá strana. Vitala také každou příležitost, aby nás mohla z něčeho obvinit. A protože se nic takového, a čem mluví v Izvěstijích Mazurov, během mého úřadování nestalo, nebylo to použito ani v žádném z těch pozdějsích hanopisů, co se o nás později psaly. A nebylo to použito ani v Poučení, a tam se tehdy použil kdejaký drž. Proto jsem byl jak já, tak i řada přátel, tím Mazurovovým výrokem překvapen, a proto jsem považoval za nutné reagovat.

VIA: Proč tedy Mazurov používá ještě po více než dvaceti letech takovou žertinformaci?

JH: Jeho rozhovor v Izvěstijích je příkladem toho, jak se lidé jeho druhu a tehdejšího postavení staví k dnešním problémům. On je pro perestrojku. Sám zdůrazňuje, že by dnes něco takového, jako vojenská okupace, nebylo možné. Ale pak usilovně a křečovitě hledá argumenty, jimž by dokázal, že to, co teď udělal, bylo správné. A hledá je tak absurdně daleko, že oprávnění k invazi hledá v karibské krizi a postavení berlínské zdi. To pro něj mohlo být důkazy, že existovala napjatá situace a že v ní bylo možné udělat to, co tehdy udělal.

VIA: Jak se díváš na jeho přiznání, z něhož vyplývá, že v srpnu 1968 přijel do Prahy pod cizím jménem vlastně připravovat státní převrat ve spojenecké zemi?

JH: Myslím, že Mazurov v rozhovoru neřekl právě ty nejdůležitější věci o tom, jak vyjednával s našimi reakcionáři, co s nimi bylo dohodnuto a proč musel přijet právě takovým způsobem zajistovat politický účinek vojenské intervence.

VIA: Věděla tehdy čs. vláda o jeho příjezdu?

JH: Pokud já vím, tak ne. Ale je zjevné, že celé to bylo provedeno tisk, aby o tom věděli jen ti, o kterých mluvil Vasil Biřák ve svých památcích a János Kádár ve svém posledním interview. Pravdou zůstane, že s těmito lidmi dohodnut byl, ale o tom v rozhovoru neřekl ani slovo.

VIA: Proč dnešní vedení v SSSR, při vši své snaze o glasnost, mluví k čs. událostem roku 1968 z jaké to podle tvého názoru může mít důsledky?

JH: Důvod mlčení vědím v tom, že sem mají dost složitou situaci. Gorbacov a ti, co ho podporují, se zřejmě domnívají, že by si tím svoji vlastní situaci ještě více zkomplikovali a že by jim tím možná vystáli další protivníci. A za druhé si zřejmě myslí, že tady v Československu by odchod mynější vládnoucí skupiny mohl vytvořit určité vacuum nebo krizovou situaci, která by jim zase všechno stížila. Já si však opak myslím, že prodlužováním tohoto stavu jin mohou, třeba v další perspektivě, vzniknout složitosti mnohem větší.

VIA: V listopadu letošního roku uplyne 50 let od tvého prvního zatčení. Zatím naposledy jsi byl policií zadržen 6.9.1989. Je ti 76 let. Proč tedy stále jste...?

JH: Jenom pro upřesnění: První potíže s policií jsem měl už před 55 lety. V roce 1934, tehdy kvůli mé účasti na mezinárodní konferenci mládeže proti válce s fašismem, kterou v létě 1933 nazvali do Francie Henri Barbusse a René Lollard. Čs. delegace tam tehdy jela ilegálně, a proto to o pár měsíců později vyšetřovala policie. A po fašistické okupaci jsem byl za svou činnost v ilegálních hnutích levicové mládeže a v Informační službě národního osvobození v listopadu 1939 zatčen a pět a půl roku vězněn. No, a proč takový důdek nedá ještě pokoj? Protože si myslí, že je taky zodpovědný za různé věci a že tedy jde o to, ty vše začít dávat do pořádku. A tak se snažím alespoň trochu se zúčastnit.

8.9.1999